

NEVENKA GOŠIĆ

JEZIČKA ADAPTACIJA GRČKIH LIČNIH IMENA U BOSANSKIM EVANĐELJIMA (XIV—XV VIJEK)

U jeziku staroslovenskih spomenika, među koje spadaju i evanđelja, postoji veliki broj grčkih neprevedenih riječi, odnosno riječi neposredno preuzetih iz grčkog jezika.¹ U tu leksiku spadaju i lična imena i pridjevi izvedeni od njih, tako da grčka lična imena² predstavljaju poseban antroponimijski sloj koji je, sa prvim slovenskim prevodom evanđelja i drugih kanonskih knjiga, počeo postepeno ulaziti u sistem slovenskih ličnih imena. Naravno, grčka lična imena, kao i ostale riječi pozajmljene iz grčkog, od samog početka bila su, u većoj ili manjoj mjeri, podvrgnuta procesu slavenizacije, tj. bila su prilagođavana slovenskom fonetskom i morfološkom sistemu i, kao takva, sačuvana su u klasičnim, odnosno staroslovenskim kanonskim tekstovima. Međutim, kontakti Slovena sa Grcima su vrlo stari, znatno stariji od pojave prvih slovenskih prevoda sa grčkog, pa se i jezičko pozajmljivanje moglo odvijati i drugačije od onoga koje smo naslijedili putem razvoja slovenske pismenosti.

Problem pozajmljenica iz grčkog jezika, među njima i ličnih imena, i proces njihove adaptacije, kako na fonetskom tako i na morfološkom planu, bio u nauci dosad predmet višekratnih istraživanja.³ Međutim, većina tih radova se odnosi na stanje u klasičnom staroslovenskom jeziku, te je, stoga, zanimljivo nastaviti slična istraživanja u kasnijim periodima razvoja slovenske pismenosti, tj. vršiti odgovarajuća istraživanja u tekstovima pisanim pojedinim redakcijskim tipovima staroslovenskog jezika, jer se postavlja pitanje

¹ V. R. M. Cejtlin, *Leksika staroslavjanskogo jazyka*, Moskva, 1977, str. 27, gdje autor daje podatke o kvantitativnim karakteristikama jezika staroslovenskih spomenika, a među njima nalaze se i podaci o broju riječi pozajmljenih iz grčkog.

² Pod pojmom grčka lična imena podrazumijevamo ne samo izvorna grčka imena nego i sva ostala biblijska imena stranog, negrčkog porijekla koja su preko grčkog ušla u slovenske jezike.

³ V. V. Jagić, *Entstehungsgeschichte der kirchenslavischen Sprache*, Berlin 1913, kao i radove V. Pogrelova objavljene u časopisima *Slavia*, ročn. VII, seš. 4, Prag 1929. i *Byzantoslavica* II, 1, 1930, zatim rad Z. Hauptove u publikaciji *Onomastické práce*, sv 2, 1968. i dr.

kako se te riječi ponašaju u jeziku slovenskih redakcija, tj. postavlja se pitanje u kojoj mjeri je u pogledu njihove adaptacije odražena stihija narodnog jezika koja je, neminovno, prodirala u jezik ovih tekstova, s jedne strane, i u kojoj mjeri se u njima čuva naslijeđeno stanje, s druge strane.

Nas, ovom prilikom, interesuje stanje što ga pokazuje antroponimijski materijal u redakcijskim prepisima evanđelja nastalih na terenu srednjovjekovne bosanske države u XIV i XV vijeku, koji je ekscerpiran iz više rukopisa bosanskih evanđelja, i to: *Divoševa evanđelja* (početak XIV v.) *Nikoljskog*, *Kopitareva* i *Čajničkog evanđelja*, zatim *Sofijskog evanđelja* i evanđelja iz *Mletačkog zbornika* (svi rukopisi nastali krajem XIV, odnosno početkom XV vijeka), evanđelja iz *Hvalova zbornika* (početak XV v.) i iz odlomka evanđeljskog teksta u *Radosavljevom zborniku* (sredina XV v.).⁴

Da bismo mogli pratiti pojave u vezi sa procesom adaptacije grčkih ličnih imena u materijalu ekscerpiranom iz bosanskih redakcijskih evanđelja, taj materijal smo uporedili sa istovetnom građom iz *Marijinskog evanđelja*,⁵ koja čuva karakteristike starijeg stanja.⁶

Analiza upoređenog materijala pokazala je, kao prvo, da u jeziku bosanskih redakcijskih evanđelja, kao i u staroslovenskom jeziku, što pokazuje stanje u *Mar*, postoji veliki spisak grčkih ličnih imena koja u pogledu uključivanja u sistem slovenskih jezika ne predstavljaju nikakav problem, jer su mogla biti primljena u istom obliku kakav su imala u grčkom jeziku. Navešćemo, radi ilustracije, samo neka od njih:⁷ *avelь* (Avel), *aviudь* (Aviud), *aramь* (Aram), *ahazь* (Ahaz), *nainь* (Nain), *sadokь* (Sadok) i dr. Kod ovih i sličnih imena, zapravo, nije bilo potrebe za adaptaciju na fonetskom planu, ali su sve ove imenice morfološki prilagođene strukturi slovenskih jezika, a ta morfološka adaptacija se ogleda u činjenici da, iako su u grčkom jeziku ove imenice indeklinabilne, u staroslovenskom jeziku, a i u njegovim redakcijama, one su obuhvaćene deklinacijom.

⁴ U daljem našem izlaganju upotrebljavaćemo skraćenice za rukopise predočenog korpusa, kao i za Marijinsko evanđelje. Skraćenice ćemo ovdje navesti onim redom kojim smo naveli i rukopise u našem tekstu: Div, Nik, Kop, Čajn, Sof, Mlet, Hv, Rad i Mar.

Ovdje još želimo napomenuti da je za ovaj rad djelimično iskorišćen materijal koji se u Komisiji za lingvistička ispitivanja ANUBiH skuplja za izradu Rječnika crkvenoslavenskog jezika, a iz rukopisa koji još nisu obrađeni, autor je sam vršio ekscerpciju sa fotokopija navedenih rukopisa.

⁵ V. V. Jagić, *Marijinskoje četveroevanđelje*, Petrograd, 1883.

⁶ Zbog propozicija o obimu radova predviđenih za Treću jugoslovensku onomastičku konferenciju nećemo navoditi kompletnu građu s kojom smo operisali u toku izrade ovoga priloga, nego ćemo radi ilustracije navoditi samo ograničen, minimalan broj primjera. Iz istog razloga smo odlučili da, ukoliko nije prijeko potrebno, ne navodimo ni sve rukopise u kojima se neki primjer javlja, kao ni bliže oznake mjesta u tekstu gdje se primjer nalazi.

⁷ Sve primjere u ovom prilogu navodićemo u redakcijskim oblicima, tj. sa jednim poluglasom, bez nazala i bez znaka *jeri*. Isto tako ćemo, shodno pravopisnim karakteristikama bosanskih redakcijskih tekstova, upotrebljavati *ě* u glasovnoj vrijednosti *jata* i sekvence *ja*. Osim toga, iz tehničkih razloga, radi lakšeg slaganja ovoga članka, sve primjere, i slovenske i grčke, dajemo u latiničkoj transliteraciji.

Pošto je u nauci dobro izučeno i obrađeno kako se pojedini grčki glasovi i glasovne sekvence prenose u staroslovenski jezik,⁸ slučajeve fonetske adaptacije, i u vezi sa vokalizmom i u vezi sa konsonantizmom, pokazaćemo samo tamo gdje smatramo da oni zaslužuju posebnu pažnju.

Tako ćemo u ovom dijelu posvećenom fonetici posebno razgledati kako se u našem antroponimijskom materijalu reflektuje grčki vokal *y*, jer se taj vokal može prenositi sa labilizacijom, tj. kao *u*, bez labilizacije, tj. kao *i* i otvorenijim glasom nego što je u grčkom, tj. sa *e*. Među ličnim imenima u našem materijalu nema mnogo primjera sa refleksom ovoga vokala. To su imena *Symeōn* i *Lysanias*. Za razliku od *Mar*, u kojem je grčki vokal *y* u svim primjerima ovih imena prenesen jedinstveno: mjesto *y* stoji *ižica*, naši primjeri pokazuju znake fonetske adaptacije, te se *y* najčešće prenosi sa *u* (*Div*, *Mlet*, *Čajn*), zatim sa *i* (*Čajn*, *Kop*) i sa *e* (*Nik*, *Kop*), tako da se u našim rukopisima ime *Symeōn* javlja u tri fonetske varijante: *sumeonъ*, *simeonъ* i *semeonъ*, a *Lysanias* se u svim rukopisima javlja sa *u* *Lusaniy*, jedino se u *Kop*, javlja i sa *i*: *Lisaniy*. Zanimljivo je na ovom mjestu vidjeti kako se u primjerima iz našeg materijala ponaša grčki diftong *ay-*, koji se javlja u imenu *Ayguostos*. Refleks ovog diftonga je u većini naših primjera kao *i* u *Mar*, tj. javlja se većinom slovenska varijanta ovoga imena sa *av-*: *avbgustъ*, jedino je u *Čajn* registrovan i primjer sa *au-*: *augustъ*.

Kod imena kao što su *solomonъ*, *simonъ* i dr. može se uočiti pojava tamnijeg izgovora grčkih vokala, pa se, pored oblika *solomonъ* (*Solomōn*) i *simonъ* (*Simōn*), u našem materijalu javljaju i druge glasovne varijante ovih imena: *solomunъ*, *simunъ*, *semonъ*, a u *Nik* smo našli i oblik *salumunъ*, gdje je još i kratko o reflektovano kao *a*.

Iz literature je poznato da su se inicijalne grupe *ia-*, *ie-*, *io-*, *iu-* iz grčkog prenosile u staroslovenski sa *iê-*, *ie-* *io-*, *iju-* (*-iu*)⁹ i da su se izgovarale *ija-*, *ije-*, *ijo-*, *iju-*, što nije odgovaralo duhu narodnog jezika,¹⁰ pa je zanimljivo vidjeti kakvo stanje pokazuju u našem materijalu grčka lična imena koja počinju nekom od ovih grupa. Dosta obiman materijal iz naših rukopisa pokazuje da je većina imena, kao *iêkovъ* (*Iakōvъ*), *iêremiê* (*Ieremias*), *iona* (*Iōnas*), *ijuda* (*Iudas*) i dr., pisana tradicionalno. Odras narodnog izgovora sreće se samo u nekoliko pojedinačnih primjera: *êkovъ* i od ove imenice izveden pridjev *êkovъ* (*Čajn*), *eremiê* (*Nik*, *Čajn*), *ehonij* (*Nik*), *osipъ* (*Čajn*). Ovdje bi spadala i imenica *ioanъ*, koja se javlja i sa geminatom *ioannъ* (*Iōannes*), ali kod koje se u svim rukopisima javlja, u većoj ili manjoj mjeri, drugi znak adaptacije, odnosno piše se kako je i izgovarano u narodu, sa *v* između *o* i *a*- kojim je izbje-

⁸ Osim ranije spomenutih radova (v. bilješku 3), navešćemo ovdje i gramatike staroslovenskog jezika: P. Diels, *Altkirchenslavische Grammatik*, Heidelberg, 1932. i A. Vailant, *Manuel du vieux slave*, Paris, 1948.

⁹ V. P. Ćorđić, O transkripciji staroslovenskih tekstova, Zbornik za filologiju i lingvistiku, Novi Sad, 1961—1962, str. 70. i Istorija srpske cirilice, Beograd, 1971, str. 213. i V. Jerković, Paleografska i jezička ispitivanja o Čajničkom evanđelju, Novi Sad, 1975, str. 124—125.

gavan zijev. Istina, to *v* se piše, obično, nad redom, ali ima i primjera u kojima se piše i normalno: *iovanъ* (Kop), a u nekim od naših tekstova (Kop, Rad) javlja se i druga varijanta narodskog oblika ovoga imena: *ivanъ*.

Zanimljivo je u građi iz bosanskih redakcijskih evanđelja pratiti i stanje imena na *-ej* i *-êj* tipa *elisej* i *elisêj* (Elisaïos). To su, zapravo, dubleti nastali vrlo rano zbog dvojakog refleksa grčkog diftonga *ai* u staroslovenskom jeziku. U našem materijalu preovlađuju varijante sa *-êj*, tj. imena kao *andrêj*, *tadêj* i dr., ali nisu isključeni ni oblici *zakъhej*, *vartolomej* i dr. Međutim, kao posebna karakteristika ovih imena u našim tekstovima može se navesti činjenica da se ona javljaju vrlo često i u fonetskoj varijanti gdje je *ê* zamićenjen sa *i*: *andriê* (Nik, Mlet), *vrstolomij* (Čajn), *elisiy* (Mlet), *matij* (Čajn, Mlet), *Tadiê* (Mlet, Hv) i dr. Ovakvi oblici navedenih imena ne moraju uvijek biti posljedica ikavskog refleksa *jata*, nego mogu biti i rezultat normalne ijekavske zamjene *jata* sa *i* u položaju ispred *j*.

Poredeći naš materijal sa primjerima iz *Mar*, uočili smo da se, za razliku od *Mar* gdje je ova pojava nadosljedna, dva ista vokala u grčkim imenima sažimaju: *avramъ* (Avraam), kao i *gavrilъ* (Gavriël), *daniъ* (Daniël)¹¹ i dr. Ova konstatacija jedino ne važi za *Div* u kojem se nalaze i oblici sa nesažetim vokalima.

Kad govorimo o slučajevima adaptacije u oblasti vokalizma, treba još spomenuti da se ime *petrъ* (petros) u dva naša rukopisa (Mlet, Hv) javlja u narodnom obliku, sa srpskohrvatskim refleksom sekundarnog poluglasa: *petarъ*.

Slovenski jezici nisu iz praslovenskog naslijedili konsonant *f*. Taj glas je ušao u slovenske jezike putem riječi iz drugih jezika, a među njima i grčkog, te je grčka aspirata *f* u staroslovenskom prenošena sa *f*. Primjeri iz našeg materijala pokazuju da takvo *f* interferira sa *p*, pa pored knjiških oblika imena *iosafatъ* (Iōsafat), *iosifъ* (Iōsēf), *faresъ* (Fares) *filip* (Filippos) i dr., javljaju se i oblici sa *p*, tj. narodske varijante ovih imena: *iosipъ*, *kaiêpa*, *pareshъ*, *pilipъ* i dr.

Iako je navedena pojava vrlo stara karakteristika tekstova svih tipova srpskohrvatske redakcije, zanimljivo je da se materijal ekscerpiran iz najstarijeg rukopisa u našem korpusu ne slaže sa predloženim stanjem, tj. *Div* nema zamjene glasa *f* sa *p*.¹² Ovo se može pokušati objasniti korektnošću prepisivača rukopisa, s jedne strane, i, eventualno, velikom starošću predloška s kojeg je ruko-

¹⁰ Vidi literaturu navedenu u prethodnoj tački.

¹¹ Pošto je refleks grčkih vokala *i* i *ê* isti, tj. oba grčka vokala se prenose sa *i*, Daniël, Gavriël, daju normalno *gavriilъ*, *daniilъ*.

¹² Iako se u ovom radu mislo služili građom iz Manojlova (Mostarskog) evanđelja, pošto je ono nastalo kad i *Div* i pošto se smatra da je oba rukopisa pisao isti prepisivač Manojlo Grk (v. Irena Grickat, Divoševo evanđelje, Jf XXV, str. 251–255), provjerili smo kakva je situacija u vezi sa ovom pojavom u Manojlovom evanđelju i utvrdili da se potpuno slaže sa *Div*.

pis prepisivan, s druge strane.¹³ U vezi sa ovim, treba napomenuti da je u svim tekstovima, izuzevši Div, zabilježena i suprotna pojava, tj. javljaju se primjeri u kojima je izvorno grčko *p* zamjenjivano sa *f*, tako, na primjer, ime *pilatb* (Pilatos) može glasiti i *filatb*, i sl.

Geminata *vv* je u primjerima iz naših tekstova uvijek uprošćena: *varava* (Varavvas). Jedino Div pokazuje kolebanja, tj. u ovom rukopisu ima i primjera sa nesažetom geminatom. Međutim, sa geminatom *nn* to nije slučaj. U dosta primjera ona se čuva. Osim u imenu *ioannb*, koje se nekad piše i sa nadrednim *v*, ova geminata se čuva i u imenima *anna*,f. (Anna) i *anna*,m. (Annas), ali je najčešće razdvojena *jerom*. Zanimljivo je još da se ime *anna*, odnosno *anbna* u našoj građi javlja sa protezom i tamo gdje nije iza *veznika* i ili neke riječi koja se završava na *-i*, gdje se normalno može javiti proteza, radi izbjegavanja zijeva, kao u sintagmi *kb arhierêi iënnë* (Nik, L 3,2),¹⁴ tako da se u gotovo svim rukopisima nalaze razne grafijske varijante imena Jana mjesto Ana: *ianna*, *ianbna*, *iënnâ*, a u Mlet smo našli čak i oblik *anani* (loc.), gdje je vokaliziran *jerb*.

Kada se govori uopće o adaptaciji imenica stranog porijekla u slovenskim jezicima, važno je, na morfološkom planu, uočiti kako se one ponašaju u vezi sa svojim osnovnim gramatičkim kategorijama, a to su rod, broj i imenske osnove, odnosno sistem deklinacije. Kako u ovom prilogu razgledamo samo lična imena koja nemaju, što je i prirodno, množinu i kod kojih postoji prirodni rod, ostaje nam, znači, da se ovdje pozabavimo, u vezi sa njihovom morfološkom adaptacijom, samo pitanjem imenskih osnova, odnosno pitanjem njihova uključivanja u sistem slovenske deklinacije, a s obzirom na karakter našeg materijala, ostaje nam još i zadatak da pokažemo koliko se u svemu tome odražavaju neke posebne redakcijske osobine.

Analizirana građa, upoređena sa građom iz Mar, pokazuje da većina imena u njoj, u pogledu morfološke adaptacije, ne pokazuje znatnijih odstupanja u odnosu na Mar. Obično se grčka imena na *-os*, *-ës*, *-us* uklapaju u deklinaciju po *o-*, odnosno *je-* osnovama: *filipb* (Filippos), *vartolomêj* (Vartholomaios), *irodb* (Ērōdēs), *isusb* (Iēsus) i dr. Imena m. r. na *-as* i ž. r. na *-a*, *-ē* uklapaju se u deklinaciju po *a-*, odnosno *ja-* osnovama: *varava* (Varavvas), *ijuda* (Iudas), *toma* (Thomas), *anbna* (Anna), *mariê* (Maria), *magdalini* (Magdalēnē) i dr.

U vezi sa našim materijalom, osim nekih pojedinačnih primjera, koji će posebno biti istaknuti, može se reći da se kao jedna od zapaženijih osobina u gotovo svim tekstovima javlja kolebanje imena kao što su *andrêê*, *isaiê*, *zahariê* i dr i *tadêj*, *vartimêi* i sl. u pogledu promjene po određenoj deklinaciji. Naša građa pokazuje da se oba tipa imena, čak i u istom tekstu, mogu mijenjati i po *ja-* i

¹³ Pošto se misli da je prepisivač bio stranac, nije isključena ni mogućnost da je on manje podlijegao uticajima narodnog jezika.

¹⁴ Pojavu proteze imamo i u jednom primjeru imena *anbdrêê*: i *ëndrêju* (Div).

po je- osnovama, što svakako predstavlja odraz stanja u narodnom jeziku, jer se ova imena i u našem savremenom jeziku javljaju u različitim varijantama: *Andrej* i *Andrija* ili *Andreja*, *Zaharij*, *Zaharije* i *Zaharija* i dr.

Posebno ćemo ovdje navesti ime *magdalini*, koja u svim našim rukopisima ima tradicionalni oblik u nominativu, ali se u Čajni pojavljuje i nekoliko oblika sa -a: *magdalina*.¹⁵ Osim inoviranog imena oblika *magdalina* (Čajni), u *Nik*, *Mlet*, *Hv* se javlja inovirani oblik *elisavet* i glasi *elisavta*, sa reduciranim vokalom e. Ženska imena *rahava* (Rahav) i *ruta* (Ruth), koja su u grčkom indeklinabilna, uklopila su se, po svom obliku, u sistem imena ženskog roda na taj način što su dobila karakterističan nastavak -a.

I imenice muškog roda koje su u grčkom indeklinabilne, kao *iêkovb* (Iakōv), *iosif* (Iōsēf), *david* (David) i dr., u svim našim tekstovima, kao i u *Mar*, obuhvaćene su deklinacijom, dakle morfološki su uklopljene u sistem slovenskog jezika.

U vezi sa fonetskom adaptacijom grčkih ličnih imena nismo uzimali u obzir pojave koje su netipične i koje su nastale kao posljedica narodnog etimologiziranja, glasovnog sazvučja različitih riječi ili najobičnijeg sakaćenja riječi, najčešće zbog nedovoljnog poznavanja teksta. Na planu morfologije nismo govorili o onim karakteristikama koje se javljaju u sistemu imenica uopće u ovim tekstovima (miješanje imenskih osnova i sl.) i koje, do izvjesne mjere, obuhvataju i grčka lična imena kao sastavni dio tog sistema.

Analiza grčkih ličnih imena u bosanskim redakcijskim evanđeljima pokazuje da, u odnosu na stanje u staroslovenskom, što pokazuje građa iz *Mar*, s kojim smo vršili poređenja, u pogledu jezičke adaptacije nema mnogo odstupanja. Ako isključimo opće redakcijske osobine — jednačenje poluvokala, zamjenu nazala i dr., onda se te razlike svode na nekoliko fonetskih i morfoloških crta, koje predstavljaju unošenje inovacija iz narodnog jezika, a koje su nedosljedno i u nedovoljnoj mjeri izražene.

LINGUISTIC ADAPTATION OF THE GREEK PROPER NAMES IN THE BOSNIAN GOSPELS (XIV—XV CENTURY)

Summary

Greek proper names represent an antroponymic layer which, through the Slavonic translation of Gospels and other canonic books, gradually entered the system of Slavonic proper names. Naturally, since the very beginning of the process, i. e. till the time of the first translation, the Greek proper names had been slavized, or rather, adapted to the Slavonic phonetic and morphological system. As such, they have been preserved in the classical, Old-Slavonic texts.

¹⁵ Više podataka o ovome autor daje u prilogu *Jedan primjer inovacije iz narodnog jezika u Čajničkom evanđelju*, Zbornik radova povodom 70-togodišnjice akademika Jovana Vukovića, Posebna izdanja ANUBiH, knj. XXXIV/6, Sarajevo, 1977.

It is of interest, on this occasion, to establish what the situation is in the antroponymic layer in editorialised texts written on the territory of the Mediaeval Bosnian state.

First, in the present paper the degree to which these names match the state in canonic transcripts, Marija's Gospel was taken as a representative text for the sake of comparisn has been established. Secondly, our intention was to see how much the innovations from the common speech reflected in the phonetic and morphological structure of the Greek proper names in the gospels analysed.

SAVO RUDIC

SRPSKOKRVAJSKA ANTRAPONIMIJA PČELARSKOG PORJEKLA

Svaka grupa onomastičke leksike stoji u određenom odnosu prema apelativnoj leksici, od čijih je korijena izvedena. Onomizacija apelativa vrši se prema više ili manje ustaljenim načelima u pojedinim idionimima, a ti modeli su često zajednički i za srodne idione. Na osnovu toga, uz pomoć etimastičke građe može se ponekad olakšati rekonstrukcija pojedine leksičko-semantičke grupe, pod-sistema ili sistema apelativne leksike. I onomastička pčelarskog porijekla potekla pruža pouzdano podatke o rasprostranjenosti i formi nekih termina ovog zanimanja negoli što to čine oskudni i nepotpuni pisani izvori.

Na osnovu pčelarskih tragova u srpskokrvajskoj onomastici mogao bi se rekonstruisati sistem osnovnih termina našeg patrijarhalnog pčelarstva, a i oni profesionalniji, uže poznati, svojom nasleđivanost i izuzetnom pojavom u osnovi vlastitih imena obično pružaju značajnija informacija. Ua nominaciji lokalneta i ljudi, homonimi pčelarskog porijekla svjedoče o prirodi jednog zanimanja koje se u tojvije vrijeme temeljito transformisalo, kao i o odnosu etičkih zajednica prema pojedinim pojmovima iz tog semantičkog područja, različenog mlađjaskim znanstvinama. Broj takvih imena neuporedivo je veći u topografski nego u antroponimiji.

Antroponimija pčelarskog porijekla, naročito savremena, većinom se sastoji od prezimena, a u manjoj mjeri od ličnih imena.

U starijim izvorima potvrđena su izvjesna lična imena pčelarske provenijencije, i to većom nastala reanimacijom, na ovom lokalnom negoli primativom derivacijom. Sva su ona nastala metatoforizacijom starijih pčelarskih termina: vrijedan kao pčelo i slično kao med.

Konuprot ličnim imenima, podložnijim promjenama, iz kojih su pčelarski tragovi u najnovije doba gotovo sasvim iščezli, srpskokrvajska prezimena vjeruje čuvaju slika te profesije jer se u njima prepoznaje više ne samo osnovnih nego i profesionalniji pčelarskih termina. Ta prezimena su nastala na više načina: metatoforizacijom pčelarskih termina, derivacijom iz ličnih imena, antroponimizacijom naziva pčelarskih zanimanja i antroponimizacijom